

Антоніна Чичук,

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри дошкільної освіти Черкаського
національного університету імені
Богдана Хмельницького

ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У США

Підходів, що впливають на побудову курсів професійної підготовки майбутніх американських учителів, багато, що пов'язано з тим, що в основу системи освіти у США покладено плюралізм. Це такі підходи: біхевіоризм, когнітивізм, гуманізм, конструктивізм та ін.

Біхевіористський підхід (поведінковий) зародився у 30-40-х роках ХХ століття його прихильники – Дж. Б. Уотсон, Б.Блум та інші поширюють ідеї, що його методологія обумовлює сциентичний (науковий) характер психологічних та педагогічних положень, що сутність і поведінка людини детерміновані зовнішнім середовищем незалежно від індивідуальних і генетичних відмін. Процес навчання уявляється ними як набір цілей, їх критеріїв, оцінки, умов навчання, тестування, що допомагає уточненню поставлених цілей [2, с. 68-69].

Біхевіористська психологія увагу приділяє вивченню змін, які відбуваються в поведінці людини як реакція на стимули у навколишньому середовищі; внутрішні ж трансформації залишаються без уваги. Основним при цьому підході є вчитель, учень пасивний, він має вивчити все, про що говорить вчитель. Як зазначає Н. Малкова, програми професійної педагогічної підготовки не можна віднести до тих, що засновані зараз на біхевіоризмі [1, с. 106-107].

У 80-90-ті роки когнітивістський напрям почав домінувати над біхевіористським, при якому самостійна дослідницька робота пропонується майже в усіх програмах щодо підготовки майбутніх учителів у США. У зв'язку з цим, прихильники підходу М. Айзенк, Ж. Піаже вважають, що учень – не пасивний, він активний дослідник навколишнього світу. Адже викладач ВНЗ виступає не передатчиком інформації, він виробляє у студентів потребу «вчити себе вчитися», вміння самостійно засвоювати інформацію, аналізувати ситуацію та приймати рішення [1, с. 107-109].

Отже, в процесі використання когнітивістського підходу майбутні вчителі виконують науково-дослідну роботу, вивчають курси за вибором. Але слід зазначити, що цей підхід не заперечує повністю біхевіоризм, лише розширює його, приділяючи увагу внутрішнім трансформаціям, які аналізуються.

Сьогодні когнітивістський підхід уступає свої позиції конструктивістському підходу, сутність якого полягає в підготовці

такого вчителя, який би міг досягти необхідного рівня знань із свого предмета, а також професійної підготовки до педагогічної діяльності.

Американські вчені Г. Каннелла (G. Cannella) та Дж. Райф (J. Reiff) конструктивістський підхід визначають таким чином: це епістологія, яка пропонує власне пояснення природи знань, конструюючи своє особисте нове розуміння, бо те, що людина знала до цього, вступає у взаємодію з новими для неї ідеями і діяльністю. Такі знання одержуються в результаті занурення у зміст. При цьому вчитель підтримує учнів, які вчаться висувати нові проблеми, ідеї, думки і не настоює на вірних відповідях та інтерпретаціях [1; 3, с.110-112]. При застосуванні конструктивістського підходу основна увага приділяється внутрішньому розвитку.

Одним із проявів конструктивістського підходу є те, коли студенти самостійно виробляють для себе розуміння навчального матеріалу, самі його оцінюють, виступаючи в ролі експертів у процесі власного навчання [1, с. 126].

Гуманітарний підхід орієнтований на самореалізацію, на абсолютизацію особистості унікальності й неповторності, на самовиявлення особистості. Підхід сприяє підвищенню якості професійної педагогічної підготовки студентів у ВНЗ США. Теоретичні основи гуманістичного підходу розробляли вчені А. Маслоу, К. Роджерс та ін [2, с. 69].

Американський вчений К.Т.П. Даймонд (С.Т.Р. Diamond) вважає, що лише гуманістичний (персоналістський) підхід до підготовки студентів, тобто забезпечення їм повного розуміння їх індивідуальних якостей, професійних умінь та схильностей, розв'яже проблему підготовки творчого вчителя, здатного до неперервного самовдосконалення.

Мультикультуралістичний підхід до підготовки педагогічних кадрів в Америці забезпечує розв'язання таких завдань:

- створення сприятливих можливостей для одержання освіти для всіх категорій громадян країни, незалежно від їхньої расової та етнічної приналежності;

- розроблення технологій з етнокультурної, бікультурної, білінгвальної підготовки студента;

- ознайомлення із змістом різних культур, формування толерантного ставлення до інших культур [2, с.145-146].

Інтеграція представлених підходів виводить освіту на новий рівень, у центрі якого стає людина, її розвиток і самореалізація, що дозволяє визначити людиноцетристську спрямованість педагогічної освіти [2, с.67], на що вказував Дж. Дьюї, стверджуючи, що не програма, а дитина має визначити кількість і якість навчання. Нами представлена група підходів, кожний з яких являє собою різні позиції одного людиноцентристського напрямку.

Системний підхід являє собою один з основних теоретико-методологічних підходів у США, заснований у 70-х роках ХХ ст. На думку американських учених І. Каста та Дж. Розенцвейга, як зазначає М. Широкова, системний підхід являє собою упорядочену сукупність цілей, змісту, форм і методів взаємодії суб'єктів педагогічної освіти, він забезпечив основу для інтеграції педагогічних концепцій [2, с. 73-74].

Розробкою компетентнісного підходу займалися у 70-х роках ХХ століття американські вчені А. Ліберман, Дж. Сайкс, Ф. Б. Хейслі та ін. [2, с. 82].

Багато хто з викладачів американських педагогічних ВНЗ вважають, що студентам доцільно представити різноманітні підходи. А студенти після ознайомлення з ними приймають уже свою власну філософію викладання і лише тоді, вважається, що майбутні вчителі можуть виходити на педпрактику.

Список використаних джерел

1. Малкова Н. В. Теоретико-методологические аспекты обоснования содержания педагогической подготовки будущих учителей в США : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01 – теория и методика обучения / Наталия Владимировна Малкова. – Владимир, 2008. – 192 с.

2. Широкова М. В. Ведущие тенденции управления качеством педагогического образования в США : дисс. ... канд. пед. наук / Широкова Мария Владимировна. – Белгород, 2010. – 165 с.

3. Canneila G.S. Individual constructivist teacher education: Teachers as empowered learners / G.S. Canneila, J.C. Reiff // Teacher education quarterly. – 1994. – № 21. – P. 27–38.

4. Diamond C.T.P. Teacher Education as Transformation: a Psychological Perspective / C.T.P. Diamond. – Philadelphia Open Univ. Press, 1991. – XVI. – 140 p.